

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ט חשון תש"פ | דף היומי בבלי: גדה כה.
דף היומי בהלכה: מסימן תמ"ד סעיף ח' עד סימן תמ"ה סעיף ב'.
מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק י"ב 'ואל יתמה' עד פרק י"ב 'ונבאר דרך'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק ט עד פרק י

אשדוד: הטיל נכנס היישר לתוך השטיבל | עבד סיד ממזרח-ירושלים: "התפללתי על ציון האור החיים קודש ונושעת" | 1762

הסיפור היומי

"באחד מימי שישי נשמעה אזעקה. חלק מהאברכים יצאו למצוא מחסה, אבל אני ועוד כמה נשארנו במקום יחד עם יהודי שישב בכסא גלגלים. הפעם זו היתה אזעקת אמת. הטיל נכנס ישר לשטיבל!"

זיתורים נגד טילים - הסיפור שמאחורי הנס שאירע בשטיבל הגוראי באשדוד

משתמט מהעניין, ובהסכמת הציבור החליטו לוותר על העניין ולא להיכנס לעימותים. אילו פנים יש לבית כנסת אם הוא נוסד על גבי חיכוכים ומריבות? עדיף לוותר על כניסה נוחה ולהרוויח בית מדרש המיוסד על אדני הוויתור והשלום.

עכשיו תשמעו מה קרה. אנחנו עמדנו ליד החבר בכסא הגלגלים, והנה, מתברר שהאזעקה היתה אזעקת אמת. הטיל נכנס ישר לקראוון של השטיבל! הוא חורר את התקרה והמשיך באלכסון עד לכניסה, אל השטח שהוא שלא כוסה בבטון. השטח שבזכות הוויתור נותר חולי ורך. כך יצא שהטיל שקע בחול ולא התפוצץ. לו היה שם בטון, היה הטיל נפגש בו ומתפוצץ, אבל הקב"ה שמר עלינו ופדה נפשנו ממוות.

בליל שבת, כשהגיעו המתפללים לשטיבל, ראו כולם את הנס הגדול. החור בתקרה דיבר יותר מאלף דרשות. לימים הציבו שם שלט, ועליו הכיתוב: "ברוך שעשה לישראל נס במקום הזה".

(גיליון השגחה פרטית)

השטיבל של גור ברובע ז' באשדוד, ברחוב רבי טרפון, נמצא בקראוון. זהו מבנה טרומי שאינו מחוסן מפני טילים. לכן, בימים שהמצב בדרום היה מתוח מאד ונפלו שם טילים, בכל פעם שהיתה אזעקה מיהרו כל האנשים ששהו בשטיבל למצוא מחסה באחד הבניינים הסמוכים.

באחד מימי שישי נשמעה אזעקה. חלק מהאברכים יצאו למצוא מחסה בבניין, אבל כמה אברכים, ואני ביניהם, נשארנו יחד עם יהודי שישב בכסא גלגלים. הרגשנו שאיננו מסוגלים להשאיר אותו לבד. זו לא רק הבעיה להשאיר אותו חשוף לסכנה, אלא גם בגלל ההרגשה, להישאר בודד בלי יכולת לברוח כשכולם מסביב ממהרים ברגליהם הבריאות.

הקראוון של השטיבל מונח על משטח בטון שיצקו כדי לישר את השטח. בשעתו סיכמו עם הקבלן שימשיך לצקת בטון גם על אזור הפוליש - הכניסה לבית המדרש, אך למעשה לא עמד הקבלן בסיכומים. הגבאים ניסו לדבר אתו, אבל ראו שהוא

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

"יצאתי מבית המשפט", מספר עֶבֶד סֵייד, "הלכתי ישר לציזן 'אור החיים קודש', בכיתי והתפללתי על מה שנגזר עלי. אני מאיפה יביא 35 אלף שקל? אחרי שבוע מתקשרים אלי מהעירייה..."

מרתק: השומר הערבי של חלקת הסידים בהר הזיתים שעוד זוכר את ההלוויה של ר' יוסלה
רוזנבלט בשנת תרצ"ט, מספר על 'מופתים', על חלומות, ועל החיים בירושלים של פעם

"כיום אני כבר פנסיונר, אבל לא נותנים לי ללכת, כי בלי עבד
אי אפשר להסתדר. הפועלים שבאים מהשטחים לעבודות ניקוש
ושיפוץ קברים, מרגישים שהם עושים זאת עבורי. אני כאן לבד.
חברה קדישא לא צריכים לבוא, כי עבד כאן. כך היה אבא וכך גם
הבן שלו, עבד."

למה אבא היה כל כך קשור לבית הקברות?

עבד מספר כאן סיפור שכל-כך מאפיין את הדמיון המזרחי,
אבל לא פחות מכך את היחס והכבוד שנהגו גם בחכמי היהודים.
"אבא סיפר לי שפעם בלילה הוא שמע מישהו קורא לו:
'מוחמד, יש לוויה'. כך היה תמיד כשהיתה לוויה באמצע הלילה,
היו נעמדים ליד הגדר של ביתנו שסמוך לבית הקברות, צועקים:
'מוחמד'. אבא היה קם בכל שעה ויוצא לבית הקברות. בדרך כלל
הצטרפתי אליו. אותו לילה אבא שמע מישהו קורא לו. אבא יצא
ולא ראה נפש חיה, אך הוא היה בטוח שהוא שומע שמישהו קרא
לו. הוא נכנס לבית הקברות ולפתע הוא רואה בין המצבות יהודי
מבוגר הדור פנים עם הילה של אור סביב פניו. הוא פנה לאבא
ואמר לו: 'מוחמד, תשמור על הקברים ותחשב צדיק'. אבא תמיד
היה אומר שהוא בטוח שזה היה 'אור החיים קודש' [=התואר הזה,
במלעיל, נאמר על ידו בעקביות] שהתגלה וציווה אותו על כך, והוא
אכן שמר בדבקות על הקברים, וגם אני עושה את זה באמונה."

עבד ממשיך לספר: "חכה, אספר לך [מציג מכתבים רשמיים]:
אני בניתי בביתי תוספת, ופקחי העירייה רשמו לי דו"ח. שלחתי
מכתב לברקת, הנה, כתבתי לו שכל חיי עשיתי למען יהודים,
והנה בביתי ילדה חולה ובן חולה, וביקשתי שיתחשב. הוא השיב
שיטפל בענין. בסופו של דבר הדו"ח הועבר לבית המשפט, השופט
קנס אותי בשלושים וחמש אלף שקל. אמרתי לו: אני עזרתי
ליהודים ששים וחמש שנה, אתה לא יכול לסייע לי בחמש דקות?
הוא השיב לי: 'אין ביכולתי לעזור'. אמרתי 'טוב', יצאתי מבית
המשפט, הלכתי ישר לציזן 'אור החיים קודש', בכיתי והתפללתי
על מה שנגזר עלי. אני מאיפה יביא שלושים וחמש אלף שקל?
כעבור שבוע מתקשרת אלי המזכירה בעירייה ואומרת לי: 'שמעת?
השופט שלך מת'. אמרתי - בטח זה 'אור החיים קודש'..."

כיצד נוצר הקשר הראשון בין אבא לחברא קדישא?

עבד: "אבא היה מבצע שיפוצים בביתו של ראש החברא קדישא

"שמענו אדוני נשיא אלקים אתה בתוכנו... ואת מתך קבור"
(בראשית כג ו, יח)

אחת הדמויות המרתקות שכמו משמרות את האידיליה
ששררה בשנים קדומות בירושלים בין יהודים וערבים, הוא עֶבֶד
סֵייד, שומר בית הקברות של 'קהל חסידים' בהר הזיתים. עבד
נמצא כאן בבית הקברות כשבעים שנה, עוד מהיותו נער כבן שלש
עשרה, אז סייע לאביו, מוחמד, שנשא בתפקיד זה עשרות רבות
של שנים, עוד מימי התורכים.

גם האב וגם הבן קשרו את גורלם עם בית הקברות, הם ראו
בכך הרבה מעבר לתפקיד, משהו כמו אמונה במילוי חובה. עד
להופעת המחשב, היה עבד אנציקלופדיה חיה לאתרי קבורה
ושמות הקבורים. אביו והוא החזיקו כרטסת בת אלפי שמות
ובהם רשימת הנפטרים ומקום קבורתם.

שפתו של עבד רוויה במושגים יהודיים, כך למשל כאשר
הוא מציין עובדות בתאריכים עבריים מדויקים, מה שמעמיד
את השומע משתאה ואף מחייך עמוקות מתדהמה. עבד שומר
באדיקות על ניקיון בית העלמין. הוא גאה בכך שרבים מהמבקרים,
גם מחו"ל, מציינים את מצב הניקיון בחלקת קהל חסידים. קיימנו
עמו שיחה שמהווה עדות ראשונה מהצד השני על הימים ההם.
עבד המתין לנו בבדוקה שלו, המוצבת במרחק עין מהכניסה
לבית העלמין. מיד עם כניסתנו הוא שפת עברונו מים חמים על
פרימוס מוזהב עם בעירה עליונה שיונקת ממכל תחתון של נפט.
המחזה הזה היווה פתיח ראוי למסע במנהרת הזמן לימים טובים
יותר, לפני חומת האיבה הנוראה שהורמה בידי הציונים.

ממתי אתה עובד כאן?

עבד: "משנת תרצ"ט, מתי נפטר הרב קוק ור' יוסלה רוזנבלט.
שניהם באותה שנה. רוזנבלט בחודש סיון. הייתי אז נער כבן
שלוש עשרה. התחלתי לעבוד לצדו של אבא, ומאז לא עבר יום
שלא הייתי כאן בבית הקברות. החברה קדישא אמרו 'אין כמו
אבא', ואני רציתי שיגידו 'אין כמו עבד'. אני מכיר כל פינה ופינה,
חשוב לי שהכל יהיה מכובד ומצוחצח. אני מאד נהנה כשאומרים
שהבית קברות שמור ונקי. אני מקבל מכתבים מיהודים מחו"ל
שכותבים שהם שמחים שהקבר של ראש המשפחה שלהם נמצא
בידיים טובות, זה משמח אותי.

רוצים לשלוט ולא אכפת שנהרגים. פעם אנשים גרו ברוממה, קומה ראשונה ערבים קומה שניה יהודים. כולם האמינו זה לזה. הרבנים היו מכובדים מאד על הערבים, היהודים היו לבושים כמו הערבים, כולל הרבנים. מדברים ערבית. לא הסתכלו מי ערבי מי יהודי. אני זוכר את השוק אג'מעיה שהיה מתקיים כל יום חמישי היכן שרוקפלר היום. היו באים באוטובוסים מכל הארץ, מיפו, מחיפה, מעכו, היו עושים מסחר יהודים וערבים. לא היה שום הבדל. לא כמו היום, שיש מג'נונים [=משוגעים] משני הצדדים".

האם היו קשר עם הרבנים או החכמים?

עבד: "בוודאי. אני זוכר שאבא היה מספר על הרבנים סלאנט, דיסקין, זוננפלד. הם לא רצו מדינה. זה, דיהאן, הרגו אותו ליד וואלך. הוא רצה שלום, רצו לחיות בשקט ובשלווה. היו עושים כבוד".

קראתי בספרים שהיו מקרים של התנכלויות לאנשים שערכו לוויות להר הזיתים, אתה זוכר את זה?

עבד: "כן, זה היה כאשר האנגלים היו כאן. הם סכסכו את יושבי הארץ זה עם זה. בעיקר בשנת תש"ז לפני שהם עזבו, הם רצו ליצור אוריה של מלחמת אלו באלו כדי שזה יצדיק את קיומם כאן. אני זוכר הלוויה שהשבאב שרף שתי מכוניות של משתתפים בהלוויה. כן, אז כבר היו משוגעים בכל הצדדים.

איך היה בזמן התורכים, אבא סיפר לך?

עבד: "לא היה טוב מבחינת תנאי חיים, היה רעב".

מה יהיה?

עבד: "משיח יבוא, יקומו המתים".

יקומו המתים, מה יעשה עבד?

עבד: "עבד ילך הביתה"....

(מתוך כתבה מאת א' נייחוז ב'מוסף שבת קודש' פר' לך תשע"ה)

ספרדים, פרנס. היה לנו קשר מצוין, לא כמו היום. בעקבות כך הוא הציע לאבא להיות שומר בבית העלמין בחלקת הספרדים. אבא התחיל את עבודתו בחלקת הקדומה של הספרדים במורד ההר, היכן שקבור ה'אור החיים קודש', רש"ש, שבזי. לאורך שנים הוא ביצע את תפקידו בנאמנות. בהמשך הוא עבר לחלקת חסידים, תפקיד שאני מילאתי ועדיין ממלא את מקומו".

תגידי, עבד, מה זה אומר תפקיד 'שומר'? אתה לא עם אקדח ולא עם שאבריה.

עבד: "עם מי אתה רוצה שאלחם, עם המתים? אני שומר על כבודם של המתים וניקיון המקום, זה מה שאבא עשה ומה שציווה עלי לעשות. פעם לא היה כמו שהיום. אני זוכר את הסבלים היהודים שהיו מביאים את המצבות והשיש עם סוס ועגלה. היה אחד בשם אליהו, הוא היה חסון וחזק מאד, אבל אנחנו היינו עוזרים לו לשאת השיש והמצבות, זה היה כבד מאד. דרך אגב, אצלנו הערבים וגם אצל היהודים יש הרבה שמפחדים מבית הקברות, אבל אני לא מפחד. אבא אמר לי שאם אנחנו מכבדים את המתים הם שומרים ומגינים עלינו".

איזו לוויה גדולה במיוחד אתה זוכר?

עבד: "של הרב קוק, הוא קבור שם... אלפי אנשים, אולי ששת אלפים אנשים הגיעו. כל היהודים היו באים. נכבדים ואישי צבור. הלוויה מיוחדת היתה של ר' יוסלה רוזנבלט, אתה מכיר אותו? החזן. אני הכרתי אותו. מסכן, נפטר בגיל צעיר. הוא קנה חלקה עוד לפני שנפטר, שמה למטה... [מחווה באצבע]. אני בכיתי בהלוויה שלו".

איך היה הקשר בין היהודים לערבים בעבר?

עבד: "היו כמו אחים. אנחנו היינו באים עם אבא בחגים בעיר העתיקה למשפחת פרנס הספרדים ל'חאפלה', היה כל כך שמח. חבל, לא כמו היום, כל כך שנאה. היום הכל פוליטיקה.

קול העם

יום אחד קיבלנו טלפון, מאחורי האפרכסת היה ישמעאלי שלא הבין מה בדיוק שלחנו אליו לכפר... במקביל, לקוחה התלוננה שלא קיבלה את ההזמנה שלה. ואז הבנתי פתאום את גודל ההשגחה העליונה...

לכל משלוח יש כתובת

והנה באותו שבוע התקבל במשרד טלפון, שהגיע משלוח בלתי מזוהה לכתובת בלתי צפויה. מאחורי האפרכסת שוחח עמי ישמעאלי, שלא הבין לשם מה נשלח אליו לכפר המשלוח ומה הוא מכיל. בקשתי שיקריא לי הכתוב על הבקבוקונים שהגיעו, אלא שהתברר כי הבקבוקונים נקיים ממדבקות או סימון כל שהוא. מסתבר שאירעה שגיאה בשליחת התרופה לכתובת

החברה שלנו מייצרת תרופות אלטרנטביות משולבות העומדים תחת פיקוחם של משרדים שונים. לפני כשבוע נתקל המחשב לייצור מדבקות ונאלצנו להכין את המדבקות באופן ידני, להזין את פרטי הלקוח, סוג התרופה, אופן השימוש וכו', ולאחר מכן להדביקם על הבקבוקונים של התרופות. את התרופות המוזמנות אנו שולחים באמצעות חברת שליחויות ליעד המבוקש.

אלא שכאן הבנתי פתאום את גודל ההשגחה העליונה. הלקוחה דנן עובדת באחד המשרדים האמונים על ביקורת החברה שלנו, ואילו הגיעו התרופות באופן מרושל ליעדן, היינו עלולים להסתבך כהוגן. והנה כמה רחמים וחמלה חמל ה' עלינו, והסיט את המשלוח ליעד אחר כדי להציל אותנו מביקורת קשה, שמי יודע לאן זה היה מוביל... בעל המעשה: ת. ר.

(טיב הקהילה וירא תש"פ)

לא נכונה, ויתרה מזאת - רשלנות מצד העובדים ששלחו את הבקבוקונים ללא הוראות, דבר שמנוגד לחוק ועלול לסכן את כל החברה.

במקביל קיבלתי טלפון רוטן מצד לקוחה שטרם קיבלה את ההזמנה שלה... הסתבר שהמשלוח שהגיע לכפר הערבי היה מיועד לה, אלא שאיכשהו הגיע ליעד לא יעד... הסברתי לה שאירעה טעות בכתובת המשלוח וכי אנו מכינים ושולחים לה משלוח חדש באופן בהול.

יהלומים מגדולי ישראל

כשקבלת הקהל הפכה פתאום להכנסת אורחים: מאורע מופלא שהתרחש בחדרו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל באחד מימי מלחמת המפרץ

ואולם, לפתע שינה הרב אלישיב ממנהגו והחל לשוחח עם כל אחד מן השואלים "שיחת ידידות". הוא שאל לשמו ולשלום ולשלום משפחתו, מה שלא עשה מעולם.

כשנשאל הרב אלישיב לפרש הדבר, הסביר: "בדרך כלל באים לשאול שאלה ולקבל תשובה, אבל כשפרצה האזעקה לא יכלו השואלים לצאת מביתי ולחזור לביתם, ולכן הם הפכו ל'אורחים' שלי, וממילא חל עלי חיוב של 'הכנסת אורחים', על כן שאלתי לשלומם ושוחחתי עמם כדרך שנוהגים עם אורחים".

(איש לרעהו וירא תש"פ מתוך הספר 'גדולה שימושה')

באחד מימי מלחמת המפרץ (בשנת תשנ"א) התרחש דבר מופלא ויוצא דופן בחדרו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

כידוע, השעה הקצובה לקבלת קהל אצל הרב אלישיב היתה מתנהלת במשטר של קיצור מדוקדק. השאלות נשאלו בקצרה, והתשובות נענו מיד, כהרף עין. אין שום מקום לדיבור מיותר. אלא שבאותו יום פרצה אזעקה המבשרת על טיל סקאד נוסף שעושה את דרכו מעירק הרחוקה כדי לזרוע הרס וחורבן בערי ארץ ישראל. הרב אלישיב נכנס לחדר שנאטם כפי הוראת הרשויות, ועמו ציבור השואלים שמתכוונים להמשיך כל אחד בשאלתו.

יומא דהילולא

דמעוה החלו לזלוג מעיניה. ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטריה לא היתה בידה! והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי, פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "במה אפשר לעזור?"

ליומא דהילולא של המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל - י"ט בחשוון

לחיפה, ומשם לקחת את הקו המטרופוליני של כפר-חסידיים. הדריכו אותה מראש באיזו תחנה לרדת, והרגיעו אותה ש'ברכסים' כולם יודעים היכן מתגוררת משפחת קלרמן'.

האוטובוס, כנהוג בכפרים, חלף רק ברחובות המרכזיים. שילוט ברור לא היה ברחובות. ירדה מהאוטובוס והתחילה לחפש, אך אין נפש חיה ברחוב. מסתבר שכולם טרודים בהכנות האחרונות לשבת-קודש הקרבה. השמש הלכה ושקעה, ובנוסף התקדדו השמים בענני גשם. והנה, כבר מתחילים לשמוע 'קבלת-שבת'

יום שישי, כ"ה שבט תשמ"א, ערב ש"ק פרשת משפטים. אמי היקרה שתחי' - מספר ר' אשר מילר הי"ו - היתה נערה צעירה. במוצ"ש התעתדה להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בעיר חיפה. לשבת הוזמנה לשהות בבית משפחת קלרמן ברכסים (הגה"צ ר' אורי קלרמן כיהן כראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידיים' המקומית).

ביום שישי יצאה בנסיעה ארוכה לרכסים. בימים ההם תחבורה סדירה לא היתה. בדרך כלל היו צריכים לנסוע ממרכז הארץ

מביה"כ של המקדימים - 'פלא המנחה'.

'אוי ווי!', נסערה, 'עד כמה רחוק בית המשפחה המארחת? ומה עם ה'מוקצה' שעליה?... נערה צעירה שלא רגילה בנסיעות בינעירוניות. טיפות ראשונות של גשם החלו לטפטף. היא נלחצה ודמעות החלו לזלוג מעיניה... ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטרייה לא היתה בידיה!

והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי. פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "מה אפשר לעזור?" שאל. סיפרה שהיא מחפשת את בית משפחת קלרמן. האיש פרש מעליה את המטרייה שלו, וכל הדרך הרעיף עליה דברי עידוד וחיזוק, לאחר שנוכח במתח בו היא שרויה.

בהגיעם לבית, עלה במדרגות האבן, נקש בדלת והכריז: "שלום, הבאתי לכם את האורחת לשבת!". הצבע חזר לחייה. לאחר ש'אליהו הנביא' עזב, אמרו לה: "את יודעת מי ליווה אותך לפה? הרי זה המשגיח, הגה"צ רבי דב יפה בכבודו ובעצמו"...

כמה חסד היה מונח במעשה הזה! אמנם ר' דב עדיין לא היה אז בן שמונים ותשע, אך הוא עבר זה מכבר את שנתו החמישים. האם הרגיש נוח במעמדו ללוות נערה צעירה ברחוב? לפרוס עליה מטרייה? ועוד להרגיע אותה כל הדרך? 'זה לא מתאים' - היו חושבים אחרים, ויוצאים ידי חובה בהכונה כללית, משהו בסגנון: "קלרמן? תלכי שמאלה וימינה, תמשיכי ישר עד סוף המדרגות...". יהיו שיטענו שזה פגם ב'כבוד התורה' שמנהל-רוחני ינהג כך. מקסימום היה עליו לנקוש באחד הבתים ולבקש ממישהו אחר שילווח אותה! אבל רבינו אציל במידותיו וידע מה שנדרש, ללא התחשבות בכבוד או 'מה יאמרו הבריות'. ביצוע המצווה בשלימות, ללוות אותה עד הבית. להרגיע אותה בדברי חיזוק, ואפילו להכריז על הגעתה באוזני משפחת קלרמן!... רק אציל מידות כמוהו ידע לגמול חסד במקסימום - לא במינימום!

(גיליון 'פניני הצדיקים' וירא תש"פ, מעובד מתוך 'איש לרעהו')

יומא דהילולא

"האיש המסתורי שעזר לך אמנם לא היה אליהו הנביא" - אמר הגר"ש וואזנר זצ"ל לאברך המופתע - "אך אני רוצה לבשר לך שהיה זה רבי לייב בעל הייסורים בעצמו! הלילה הוא נגלה אליי בחלום"...

סיפור מפעים שהתרחש בבית החיים העתיק בצפת

מרן זצ"ל, השיבו שְׁאֵל לו להיכנס לדמיונות, וככל הנראה האיש המסתורי הזדרז ולכן לא ראהו.

למחרת בבוקר נשמעו דפיקות בבית האברך. משנפתחה הדלת, עמד שם שליח מיוחד מטעם מרן הגר"ש וואזנר שביקש שהאברך יבוא אליו. כשהגיע, התנצל מרן זצ"ל על שאמר לו שכנראה מדובר באדם זריז. אמנם זה לא היה אליהו הנביא - אמר, אך אני רוצה לבשר לך שהיה זה רבי לייב בעל הייסורים בעצמו!

"הלילה הוא נגלה אליי בחלום, סיפר מרן זצ"ל לאברך המופתע, ואמר לי: אני רבי לייב בעל הייסורים בעצמי, אשר שהיתי עם אותו אברך בכל זמן אמירת התהילים ליד ציוני, שכן לא רציתי להשאירו לבד ביום שלג, וליוויתיו עד התחנה. לך תאמר לאברך זה שתפילתו התקבלה, ובחודש הקרוב בתו תתארס". וכך אכן אירע!

הסיפור מובא בספר 'ולא שבט הלוי', הנודע כספר אמין מאוד; ובכלל - מקורבי מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל השתדלו שלא להרבות בסיפורים כגון אלה, אלא אם כן היו בטוחים באמינותם. (תודות לסופר 'הבית היהודי' הרב משה מיכאל צורן שליט"א).

(הובא במאמרו של הרב אברהם ישראל פרידמן במגזין 'במה' ט"ו בחשוון תש"פ)

ביום חמישי שעבר חל יום ההילולא של הרה"ק רבי לייב בעל הייסורים זי"ע. מעשה מפעים מובא בספר תולדותיו של מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, על אברך שקיבל על עצמו לומר את כל ספר התהילים על ציונו בעיה"ק צפת לישועת בתו שבגרה ולא מצאה את זיווגה. הוא יצא עם אשתו לדרך ולפתע החל לרדת שלג. האשה חזרה לבני ברק, אולם בעלה לא ויתר והמשיך בדרכו.

כשהגיע לבית הקברות העתיק בצפת, לא יכול היה לאתר את מיקומו של הקבר, בשל השלג הרב. לפתע הוא מבחין מרחוק ביהודי העומד ליד הציון וקורא תהילים. האברך הצטרף אליו, אמר את כל ספר התהילים, אבל כשרצה לחזור לביתו, לא ידע איך מגיעים לתחנת האוטובוסים, מאחר שכל האזור היה מכוסה בשלג. היהודי שעמד לידו התנדב בשמחה ללוותו.

כשהגיעו סמוך לתחנת האוטובוסים, ביקש האברך להודות למלווהו, אך האיש נעלם והוא לא הצליח בשום אופן לאתר. כשהגיע הביתה סיפר לאשתו את הסיפור המדהים שהיה לו בבית העלמין, ואמר שכנראה זכה לגילוי אליהו הנביא... האשה הפריכה את ההשערה ואמרה שמדובר באדם שנעלם בזריזות ותו לא. האברך ניגש אל מרן הגר"ש וואזנר ושח לו את סיפורו.

חמץ שהושלך לים והים שב ופלט אותו - האם חובת ביעורו עדיין מוטלת על בעליו?

וכשמשליכו לים או לנהר, יש אומרים שצריך לפוררו תחילה, מחשש שימצאוהו נוסעי ספינות, וכיוצא בהם, בטרם יתפורר; ויש להחמיר כדבריהם. ובחמץ קשה, לכל הדעות צריך לפוררו תחילה. ואם הים שב ופלט את החמץ שהשליכו לתוכו - יש שהסתפק אם חלה חובת הביעור על בעלי החמץ, או שברגע שהשליך את החמץ לים כבר פקעה בעלותו מעליו.

[שו"ע תמה, א, ומשנ"ב א-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2, 3 ו-5]

נאמר בתורה: "תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבֶּתְיִכֶם", ופירשו חכמינו ז"ל: "בכל דבר שאתה יכול להשביתו". והיינו, שניתן לשורפו, או לפוררו ולזרות את הפירורים ברוח, או להשליכו לים או לנהר. וכן ניתן להשליכו לבית הכסא.

וכששורפו לפני זמן איסור חמץ, די בכך שישורפנו עד שייפסל מאכילת כלב, אך לאחר זמן איסורו צריך לשורפו עד שיהפך לפחם. וראה להלן.

מדוע נוהגים לקיים את מצות ביעור החמץ בערב הפסח דווקא בשריפה?

פסח, שאז החמץ אסור בהנאה מדאורייתא. ד. בשבעת ימי הפסח. ומכיון שיש מהראשונים שפוסקים כדעת רבי יהודה, נהגו להחמיר ולבער את החמץ שנותר בערב פסח דווקא בשריפה, למרות ששורפו לפני זמן איסורו. ואם מוצא חמץ ברשותו לאחר תחילת זמן איסור חמץ, בודאי יש להחמיר לכתחילה לבערו דווקא בשריפה.

[שו"ע תמה, א, משנ"ב ו רח, ושעה"צ טז-יז]

בהמשך לאמור: במשנה במסכת פסחים מובאת דעת רבי יהודה שאין ביעור חמץ אלא בשריפה, כדרך 'נותר' בבשר הקדשים, שביעורו בשריפה בלבד.

ובדברי הראשונים ישנן ארבע דעות ביחס לאיזה זמן הדברים אמורים: א. כל שלושים יום שלפני הפסח, שבהם ניתן כבר לקיים את מצות הביעור. ב. מתחילת השעה השישית ('זמנית') בערב פסח, שאז החמץ אסור בהנאה מדרבנן. ג. מחצות היום של ערב

האם ראוי לשפוך נפט על החמץ לפני שריפתו?

החמץ לפני השריפה, כדי שלא יפסל מאכילת כלב בטרם יתבער בשריפה; ויש אומרים שניתן לשפוך מעט נפט, כיון שהוא מתאדה לפני שהחמץ עצמו נשרף.

ויש מהאחרונים שכתב שעל פי מנהגנו לקיים מצות ביעור דווקא בשריפה, נדרשת שריפה בעצים דווקא, ולא בגז וכדומה; ויש חולקים.

[שו"ע תמה, א, ומשנ"ב ז; ביאורים ומוספים דרשו, 7-8]

כאמור, המנהג לקיים את מצות ביעור חמץ בשריפה. ונהגו לעשות זאת ביום ערב פסח, כדין 'נותר' בבשר הקרבנות (ראה לעיל), ששריפתו ביום בלבד. וכן כדי שהשריפה תהווה תזכורת ל'ביטול' החמץ לפני תחילת זמן איסור חמץ.

ומי שיש ברשותו 'ערבות' מחג הסוכות, ישתמש בהן לשריפת חמץ, מפני שראוי לקיים מצוה בחפץ שכבר קיימו בו מצוה. ואין לבטל את החמץ אלא לאחר השריפה, כדי שיקיים את מצות הביעור בחמץ השייך לו. וכמו כן, אין לשפוך נפט על

* מי שיצא לדרך בערב פסח, ונזכר שנותר בביתו חמץ, עליו לשוב לביתו ולבערו. אולם, אם כמות החמץ פחותה מ'כביצה' - לא הטריחוהו חכמים לשוב ולבערו, ודי בכך ש'יבטל' את החמץ. ואם כמות החמץ פחותה מ'כזית' - בכל מקרה אינו צריך לשוב, ויש שמחמירים בדבר.
* מי שעשה עיסה מקמח ומים, כדי לאפות ממנה מצה, ובטרם הספיק לאפותה התקלקל התנור - אף בשעה שכבר לא ניתן 'לבטל' חמץ, יכול הוא לבטל עיסה זו כל עוד לא החמיצה. ומאחר וביטלה, אינו עובר עליה באיסור דאורייתא; אך לאחר שהחמיצה, חובה לבערה, מחשש שיאכלנה בפסח.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזה מקרה מותר לאדם להסתובב בכל העיר שנמצא בה למרות שהיא מחוץ ל'תחומו'?

העיר מבוצעת תמיד ממרחק של שבעים אמה ושני שלישי האמה מקצה העיר, ומרחק זה הוא 'עיבורה' של העיר; ועל כן, בנדוננו - אף אם מקום העירוב רחוק יותר מאלפיים מקצה העיר, אלא שהוא בתוך אלפיים לעיבורה של העיר - העיר יחד עם עיבורה נחשבים כארבע אמות.
ואף בטרם לן בעיר - אם אכל בה את סעודת ליל שבת, ויצא ממנה לעבר מקום העירוב, ובדעתו לשוב אליה כדי ללון בה, נחשבת כל העיר כארבע אמות.

לדעת השולחן ערוך, העושה 'עירוב תחומין' ב'תחום' עירו, אינו רשאי להתרחק יותר מאלפיים אמה ממקום העירוב, אף בתוך העיר.
אולם לדעת הרמ"א, אם שהה בעיר בזמן בין השמשות, ואף לן בעיר, (או ב'עיבורה' של העיר, כדלהלן) - נחשבת כל העיר עבורו כארבע אמות, והוא רשאי ללכת לכל אורכה ורוחבה של העיר, אף למרחק של יותר מאלפיים אמה ממקום העירוב.
וינתרה מזו - כפי שלמדנו בעבר, לדעת הרמ"א, מדידת תחום

[שו"ע תה, א, משנ"ב יא, ושעה"צ יא; ביאורים ומוספים דרשו, 10-11]

הלוח היומי

י"ט בחשוון | רבי דב ב"ר צבי יחזקאל יפה זצ"ל, משגיח רוחני בישי' כנסת חזקיהו-כפר חסידים, בעל לעבדך באמת ועוד

תאריך זה הוא יום הריגת הבל ע"י קין אחיו (לפי אחת השיטות).
ביום זה בשנת תרס"ז, סיים בס"ד רבינו החפץ חיים זצ"ל, את הכרך השישי של המשנה ברורה.

יארצייט:

- תר"י: רבי אליהו ב"ר יעקב רגולר זצ"ל, אב"ד קאליש ובעל יד אליהו.
- תרט"ו: רבי משה מיכל ב"ר אליעזר פישל מביאלא.
- תרס"ה: רבי סאסי מעתוק כהן-יהונתן זצ"ל, מג'רבה, בעל ברכת ה' זכות יצחק וזרע דוד.
- תרפ"ב: רבי דוד צבי הופמן זצ"ל, רביה"מ לרבנים בברלין.
- תשמ"ח: רבי ישועה ב"ר יצחק עטיה זצ"ל, מרבני ישיבת מדרש בית א-ל, בעל שערי ישועה.
- תשנ"ה: רבי אהרן ב"ר ירוחם פישל ברנשטיין זצ"ל, ר"י חיי עולם, בעל פרי אהרן.
- תשע"ח: רבי דב ב"ר צבי יחזקאל יפה זצ"ל, משגיח רוחני בישי' כנסת חזקיהו-כפר חסידים, בעל לעבדך באמת ועוד.

איך ייתכן לעבור על איסור לשון הרע בהזכרת מילה אחת שאין בה כל ענין גנות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בו היו מחויבים להתקבץ וללכת לעבודת המלך (אנגריא). היה ביניהם אחד שנקרא 'בר חובץ', ונשתמט יום אחד ולא עלה עמהם לאנגריא. שחו שאר בני החבורה בינם לבין עצמם ושאלו: מה נאכל היום? והשיב אחד מהם: 'חובצא', שהוא מין ממיני עדשים שהיה אז נקרא כך. מתוך כך נזכרו הנוגשים והבחינו בהיעדרו של 'בר חובץ', ששמו דומה למילה 'חובצא', ואמרו: יבוא בר חובץ גם הוא לעבודת האנגריא. אמר על כך רבי יוחנן שזהו 'לשון הרע בצינעא'.

מכך יש להוכיח, שלמרות שבדיבור עצמו אין כל גנות, וכמו במקרה עם בר חובץ, שאותו אדם אפילו לא הזכיר את שמו בפירוש, וגם לא דיבר עליו את עצם הענין שהיה במחשבתו, שהשתמט מעבודת המלך, אלא רק הזכיר שם מאכל - בכל זאת נחשב לשון הרע. וכך גם בנידוננו, שאומר בסתמא שאיש זה עשיר, שבכך גופא אין כל גנות - בכל זאת כיון שהשומעים מקשרים זאת למה שראו קודם, שתרם כך וכך לצדקה, ונעשית מכך גנות עבורו, אסור.

בסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' (כלל ד' מהלכות לשון הרע, ה-ו) מפרט רבנו דוגמאות שונות לדיבורים סתמיים שעלולים להזיק לזולת, למרות שלכאורה אין כוונת המספר לגרום נזק. בין השאר הוא מדגיש שישנם דברים שעבור פלוני הם שבח ועבור אדם אחר הם גנאי, ולדוגמה - לספר על סכום מסויים שאדם נתן לצדקה, שאם הוא עני זה שבח עבורו, ואם הוא עשיר זו גנות עבורו.

בביאורים ומוספים מביאים שאלה מעניינת בנידון זה: אנשים ראו שפלוגי נתן סכום מסויים לצדקה, ואינם יודעים האם הוא דחוק בפרנסתו - וא"כ מה שנתן זה שבח עבורו, או שהוא עשיר מופלג, וא"כ מה שהוא נתן זה גנאי עבורו. האם מותר לספר להם אחר כך בסתמא שפלוגי עשיר, ומתוך כך תתפרש גנותו אצלם למפרע?

יש שכתבו (שיעורי עיון) להביא ראיה לאסור, ממעשה שהובא בירושלמי (פאה פ"א ה"א) והזכירו ה'חפץ חיים' לעיל (כלל ג' באר מים חיים סק"ג): בני חבורה אחת היה להם יום מסוים קבוע

יארצייט הגאון הצדיק רבי דב ב"ר צבי יחזקאל יפה משגיח דישיבת "כפר חסידים"

הזדמנות עסקית לצבירת רווחים

הגה"צ רבי דב יפה אמר: "סוחר טוב לעולם לא יחמיץ מצב של הזדמנות עסקית מיוחדת לצבירת רווחים. ומתי ברוחניות יש מצב של הזדמנות מיוחדת? כשקשה! וכפי שאמרו חז"ל 'טובה מצווה אחת בצער ממאה שלא בצער'". (לעבדך באמת להגה"צ רבי דב יפה ח"ב עמ' תי)

נשתדל להתאמץ במצות כיבוד הורים, ואף אם לפעמים הדבר קשה נזכור שזו הזדמנות פז בעבורנו מכיון שאז המצוה יקרה פי כמה וכמה.